

BALATON

A BALATONI
SZÖVETSÉG
HIVATALOS
ÉRTESÍTŐJE

TARTALOM: Nagy kérdések. — Közgyűlés Balatonalmádiban. — Az élelmező szövetkezetek. — Szaplanczay Manó dr. — Tapasztalatok és teendők a Balaton körül. — Tanulmányútra induló diákok. — Mit irtak a Balatonról? — A Balaton körül. — Hivatalos értesítések. — Hirdetések.

Nagy kérdések.

A BALATONALMÁDIBAN tartott legutóbbi tanácskozások során, számos jelentőségteljes ügy került megvitatásra. Különösen három kérdés adott részletesebb megbeszélésre alkalmat.

zatot, hogy a Balatonvidék fejlesztése érdekében megalkotott Balatonvidéki Villamosművek átvételére és továbbfejlesztésére a szövetség másfélmillió korona alaptőkével rendelkező részvénytársaságot szervez. Ezzel a kérdés abba az irányba terelődött, a mely erre nézve az egyedüli

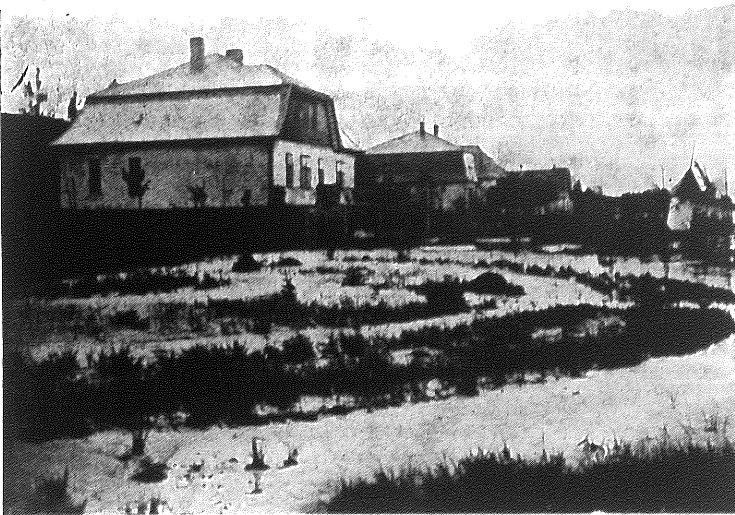
Keszthely: A balatoni katonai üdülőtelepek javára rendezett művészestélyeken szereplők egy csoportja.

Az egyik volt a Balatonvidéki Villamosművek ügyében teendő lépések; a másik, hogy törvényhozási uton miként volna célszerű a Balaton fejlődésének egyes fontos kérdéseit szabályos mederbe vinni és a harmadik, hogy a beteg és rokkant katonák gyógyítása, elhelyezése érdekében minő teendők várnak a Balatonvidékre? A közgyűlés egyhangulag hozott határo-

helyes megoldás. Nemsokára három esztendeje lesz, hogy a Balatoni Szövetség, az összes érdekelt akarata folytán, bizottsági kezelésbe vette a villamosműveket. Önzetlenül, sőt összes alapjai megterhelésével vitte mindezideig, a nehéz idők alatt súlyosodó körülmények között, a kezelést. És nemcsak fenntartotta, de kibővítette, fejlesztette az üzemet, úgy annyira,

hogy a vállalkozás ma már életképes intézmény. Csak a szükséges tőkeerő kell még hozzá, hogy a Dunántúl egyik legnagyobb vállalkozásává kifejlődjék. Meg vagyunk róla győződve, hogy a Balaton egész érdekeltisége át van hatva annak a tudatától, hogy itt a Balaton fejlődésére nézve egy igen életbevágó intézmény ügyéről van szó és ezek szerint igyekeznek minden érdekelt részt venni közös nagy vállalkozásunkban.

A magyar fürdők ügyét szabályozandó fürdő-törvényjavaslat már számos ízben került megbeszélés alá. Azonban a kivitel iránt intézkedés maig sem történt, pedig e nélkül fürdőink sorsa sok olyan káros esélyhez van kötve, melyek a fejlődést széttagolják, megakadályozzák és rendszertelenné teszik. Miután a balatoni fürdők egész különleges viszonyok között élnek, ezért

Balatonvilágosi parti részlet. Díszkertek víz alatt. — Kőrmendy Péter felvétele.

az itteni fürdőkre külön rendszabályok volnának az irányadók. Hogy az eddigi tapasztalatokból leszűrődött anyag illetékes helyre juthasson, a szövetség Balás Béla dr. balatoni miniszteri biztos, választmányi tag elnöklése mellett bizottságot küldött ki a kérdés tanulmányozására és a kellő formába öntött kíváncsi benyújtására.

A beteg és rokkant katonák ügye Sümegi József dr. fürdőorvos, választmányi tagunk előadása kapcsán került megbeszélésre. A Balaton fürdőiben sok ezer beteg katona nyerte már vissza egészségét. Ámde előadónk rámutatott arra, hogy fürdőink még korántsem tették meg e téren mindazt, amit tőlük várni lehet. A közgyűlés elhatározta, hogy a szövetség kellő lépéseket tegyen az iránt, hogy e részben a Balaton valamennyi fürdője teljes szolgáltató képességét kifejtsen. A rokkant katonák foglalkoztatására nézve értékes javaslatunk van. Hisszük is, hogy jelentős munkát fogunk e tárgyban végezhetni, ha illetékes helyre juttatott előterjesztéseink kellő meghallgatásra találhatnak.

Közgyűlés Balatonalmádiban.

AUGUSZTUS hó 27-én Balatonalmádiban volt a Balatoni Szövetség ezévi nyári közgyűlése. A közgyűlést megelőzőleg az igazgató-választmány tanácskozott. Jelen voltak Óvári Ferencz dr. ügyvezető alelnök, majd Hertelendy Ferencz alelnök elnöklése mellett: Koller Sándor udv. tanácsos, Romy Béla dr. ny. államtitkár, Vurglits Gusztáv prépost, Fodor Oszkár dr. kir. tanácsos, Malatinszky Ferencz, Óvári Kálmán, Stubenvoll Ferencz földbirtokosok, Magyar Károly dr., Iklódi-Szabó János dr. orsz. képviselők, Burchard-Bélaváry Rezső dr. osztálytanácsos, Gálos Kálmán, Fejér István, Nánay Sándor, Molnár Antal, Vaszary Ernő, Horváth Mihály, Gaál Mózes igazgatók, Bernáth Kálmán főszolgabíró, Paál József ny. jószágkormányzó, Edvi-Ilés Károly dr., Mészöly Gyula, Rosenberg Lajos dr., Kőszeghy József dr. ügyvédek, Vadnay Szilárd dr. tiszti főorvos, Kenessey Móricz kir. közjegyző, Komjáthy László dr. polgármester, K. Nagy Dezső kir. főmérnök, Szendrői Mór kamarai titkár, Lazsánszky Béla gőzhajózási titkár, Vitkovits Ferencz, Joó János plébánosok, Kurtz Gyula, Rigó István, Pilying József, Rónai Károly, id. Szász Ferencz, Baur György, Becsák Ferencz birtokos és sokan mások.

Napirend előtt ügyvezető alelnök közölte a választmányynal, hogy német újságírók látogatják meg az országot és a Balatonvidékkel is megismerkedni óhajtanak. Fogadásukra a vendéglátó idegenforgalmi és utazási vállalat és a szövetség elnöksége minden szükséges előkészületet megtett. (Sajnos, hogy a szépnek ígérkező kirándulás közbejött akadályok miatt elmaradt.)

Az új tagok felvétele, majd a köszönő iratok bemutatása következett. Részvétellel értesült a választmányhárom érdemes tiszteletbeli tag: Burchard-Bélaváry Konrád volt szövetségi elnök, Szűts Béla volt alelnök és Roboz István kir. tanácsos elhunytáról.

A választmány hosszabban foglalkozott a badacsonyi bazaltsziklák ügyével. Több felszólalás történt e tárgyban és abban állapodtak meg, hogy törvényhozási úton fogják kérni a balatoni természeti szépségek s köztük a badacsonyi bazaltsziklák megóvását. (A vonatkozó miniszteri leiratot másutt közöljük.)

Helyesléssel értesültek arról, hogy a balatoni miniszteri biztos vezetésével két nagyobb szabású tanácskozás folyt le. Az egyik Budapesten, melyet mult számunkban kimerítően ismertettünk, a másik Siófokon. Utóbbi tisztán a villamos áramszolgáltató teiep ügyében történt. Elhatározták, hogy a szövetség vezetése mellett részvénytársaságot alakítanak a villamosművek átvételére és továbbfejlesztésére. Helyesléssel vették tudomásul azt is, hogy a soproni kereskedelmi és iparkamara felírt a

kereskedelmügyi miniszterhez és a közvilágítást és erőátvitelt szolgáltató vállalatok tulajdonának átruházása esetére törvényhozási rendelkezést kért.

A fürdők érdekében több előterjesztést tett a szövetség a vasuti forgalom megjavítására. Sajnos, az előterjesztések legnagyobb része, a fennforgó körülmények között, meg nem valósulhatott. Megnyugvással értesültek arról, hogy Veszprém vármegye alispánja a fürdők ellátására kellő mennyiségű lisztről gondoskodott. A somogyi balatonparti szolgabírói kirendeltség felállítása a közel jövőben megtörténik.

Az idegenforgalom egyöntetű irányítása érdekében a belügyminiszteriumban tervezetet dolgoznak ki és a kivitelnél a meglévő egyesületek, így a Balatoni Szövetség közerműködésére is számítanak. Hosszabban foglalkozott a választmány egy érdekes javaslattal, mely törvényhozási úton kívánja a Balaton egyes nagy kérdéseit szabályozni és rendezni. A választmány arra az álláspontra helyezkedett, hogy a javaslatot ki kell bővíteni egyes oly rendelkezésekkel, melyek a fürdőtörvény javaslatból a Balatonra vonatkoznak és ki kell egészíteni azokkal az észrevételekkel, amiket a szövetség a törvényjavaslatához fűzött. A választmány Balás Béla miniszteri biztos elnöklésével, Hegyeshalmy Lajos, Burchard-Bélaváry Rezső, Ladik Gusztáv, Vaszary Ernő, Sümegi József, Kolosváry Ödön, K. Nagy Dezső választmányi tagokból bizottságot küldött ki, melynek hivatása lesz egy teljesen megfelelő javaslat készítése.

A közgyűlési jelentés beszámolt arról a tevékenységről, melyet a szövetség a folyó esztendőben végzett. Ismertette a közéletmezés és a szövetkezeti szervezkedés ügyében teljesített munkát, melyekkel szép sikereket ért el, áttért a vízáradás veszedelmének csökkentése érdekében való tevékenységre, majd a villamosáramközpont dolgában teljesített mozgalomra. Rátérve az idegenforgalmi tevékenység ügyére és vázolva a fürdőkön észlelt jelenségeket, nagy reményt fűz a jelentés a miniszteri biztos kinevezéséhez, melylyel fontos balatoni kérdések helyes és célszerű megoldást nyernek.

A jelentéshez K. Nagy Dezső hozzászólva, tájékoztatta a közgyűlést a kotrási munkálatokról és kijelentette, hogy a balatoni kikötők felügyelősége mindenkinek a legszívesebb készséggel nyújt tájékoztatást arra nézve, hogy miként kell és lehet a jégveszedelem ellen a fürdőket megvédeni. Hertelendy Ferencz a rétek elöntéséből származó óriási károokra mutatott rá. Mészöly Gyula arra kérte ismételtén a szövetséget, forduljon újból a nagy vidéki gazdaságokhoz, hogy a balatoni fürdők részére élelmiszert rendszeresen termeljenek.

A választmány kiegészítése után az alapszabályok 3-ik §-át pótlással látták el a tagsági díjak behajtására vonatkozólag. Ezután az ügyvezető alelnök előterjesztése alapján elhatározták, hogy a Balatoni Villamosművek átvételére és továbbfejlesztésére részvénytársaságot alapítanak. Vaszary Ernő és társai indítványa alapján elhatározták,

Balatonvilágos : Preszter-nyaraló. — Kőrmendy Péter felvétele.

hogy lépéseket tesznek Siófok-Balatonfüred közötti hajózási időszak meghosszabbítása iránt.

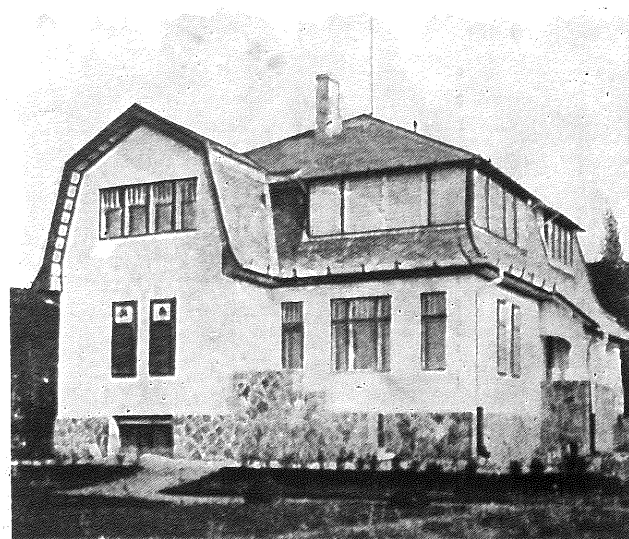
Mangold Gusztáv indítványát a hadi szívbetegek szanatoriuma ügyében olyképen fogadták el, hogy a már meglévő, szegény szívbetegek támogatását célzó alapot újabb országos gyűjtéssel megnagyobbítják és a gyűjtött összeget a szívbeteg katonák gyógyítása érdekében felhasználják. Sümegi József dr. előadása volt a közgyűlés befejezője. Ezt az előadást külön közöljük.

Az élelmező szövetkezetek.

Pallavicini Ede ögróf, a «Hangya» volt nagynevű elnöke, 1906. évi július hó 16-án, tehát tíz évvel ezelőtt, a többek között a következőket írta a Balatoni Szövetség igazgató-választmányának:

«Örömmel vettem a választmány hozzám intézett szíves sorait, melyekben ama hazafias törekvésüknek adnak kifejezést, hogy hazánk egyik legszebb és legkiecsesebb fürdőhelyének, a Balaton fürdőéleté-

Gallart Girbal José spanyol konzul nyaralója Balatonvilágoson. — Kőrmendy Péter felvétele.

nek fejlesztése körül az eddiginél hathatósabb mozgalmat indítani szándékoznak.

Hogy a t. választmány a maga elé tűzött célt elérhesse, a magam részéről is első és főfeladatnak tartom, hogy a Balaton körül lakó nép és az odaözönlő fürdőközönség érdekei összeegyeztessenek és különösen a sikert biztosító olcsóbb ellátás és az élelmiszereknek jutányos áron való beszerzése biztosíttassék.

Örömmel üdvözlöm a «Balatoni Szövetség» nemes törekvéseit és igen köszönöm a bizalmat, hogy a t. választmány a létesítendő szövetkezeteket az elnökségem alatt álló «Hangya» szövetkezet kötelékébe óhajtja beilleszteni.

Biztosítom a t. választmányt, hogy a maguk elé tűzött cél elérésében úgy a magam, valamint a «Hangya» igazgatósága részéről az ügyet tőlünk telhetőleg támogatni fogjuk és biztosítandó a megindítandó akció sikerét, kíváncsún tartanám, ha a Szövetség mindenekelőtt a Balaton egyik legforgal-

Badacsony: A kisegítő katonai kórház előtt. — Forgách Károly gróf felvétele.

masabb pontján egy nagyobb szövetkezetet létesítene, mely mintegy az összes később felállítandó szövetkezetek központját képezné, a mely azután a balatonmelléki többi fürdőkben és községekben fiókokat állítana fel és látná el a szükséges árukkal.»

Tehát, a mint az itt közöltekből kitűnik, tiz esztendeje foglalkozunk azzal a kérdéssel, hogy a fogyasztóközönség érdekében a balatonparti szövetkezeti hálózatot kiépítsük. Ennyi időnek kellett elteltie, hogy az eszme végre meggyökeresedhetett. És alkalmasint ma sem volna az ügy ennyire, ha a kiméletlen élelemuzsora és árfelhajtási törekvések a fogyasztóközönség türelmét annyira próbára nem teszik. Mert a mi közönségünk bámulatra méltó türelemmel viseltetik mindazzal szemben, a mi rovására történik. Legfeljebb a panaszok sűrűbbek, de segítséget mindenki mástól vár.

A síófokiak, balatonalmádiak már tudják, ismerik, hogy mire jó a szövetkezés. «A mi boltunk», a hogy nevezik, kitűnően végzi feladatát és ugyanígy lesz rövidesen Balatonfüredfürdön is. Az élelmező szövetkezet valószínűleg november havában itt is megkezdí működését, hogy a télen kellően berendezkedve, a tava-

szon teljes felkészültséggel várhassa azt a nyaraló közönséget, mely az intézmény szükséges voltát belátva, a szövetkezet tagjai sorába lépett.

A fogyasztóközönség a Balatonvidék minden pontján kisebb-nagyobb arányban megmozdult, hogy az élelmiszerekkel való ellátását saját maga vegye kézbe. A m. kir. földművelésügyi miniszterium is jóindulattal viseltetik a fontos kezdeményezés iránt és a tevékenységet, a Szövetség közbenjöttével, támogatja.

Szaplonczay Manó dr.

A BALATON rajongóinak nagy száma ismét megfogyott. Kidőlt sorainkból egy az elsők közül, Szaplonczay Manó dr. kir. tanácsos, Somogy vármegye tiszti főorvosa.

Hogy mit tett ő a Balatonért, azt talán nem sokan tudják, mert semmivel sem indokolható szerénysége és az ünnepeltetések elől való irtózása szükebb hazáján kívül majdnem ismeretlenné tette nevét. Alkotott, tett, teremtet, de úgy, hogy az alkotó neve titokban maradjon, mert azt vallotta, hogy sohasem az egyén a fontos, hanem mindig csak a tett, a cselekedet.

Hogy mi mindent tett és alkotott, azt egy ilyen kis közlemény keretében bajos volna elmondani. A fonyódi Bélatelepep megalkotása nevéhez fűződik és egyike volt azoknak, kiknek sürgetésére a Fonyód mögötti Nagyberék lecsapolása megtörtént.

Szaplonczay Manó dr. azok közé a kevesek közé tartozott, a kiknek elemük a munka. Mint orvos, elsőrangú szaktekintély volt. Mint Somogy vármegye tiszti főorvosa, állandó tevékenységet fejtett ki és ez a tevékenység igen sokoldalú volt. A járványok föllépése esetén vasakarattal nyult a dolgok fonálához és ennek a vasakarátának tulajdonítható, hogy Somogymegyében semmiféle járványos betegség sem tudott elharapózni. Huszonöt éven át szolgálta hűséggel, odaadással Somogy vármegyét. A háború kitörése óta a kaposvári áll. főgimnáziumban elhelyezett tartalékkórház parancsnoka volt, a mely lenyűgöző foglalkozása mellett még a vármegyén levő orvosi ügyeket is ellátta teljesen, pontosan.

Azonban régi szívbaja ez év tavaszán oly nagy mértékben lépett föl nála, hogy abba kellett hagyni orvosi tevékenységét. Pár hónapja Balatonfüreden keresett gyógyulást, majd fonyódi villájába ment pihenni, a hol azonban állapota rosszabbra fordult. Családja hazahozatta Kaposvárra, a hol elhunyt. Szaplonczay Manó dr.-ban sokat veszített nemcsak családja, városa és vármegyéje, hanem a Balaton ügye is. Egy lelkes, odaadó és buzgó hívvel lett kevesebb. Most ott nyugszik a fonyódi Bélatelepen, a Sirály-szálló előtti hegy tetején, ahol, míg tart végtelen álma, altató dalt dúdol a Balaton szellője. És pacsirtanótás, szép tavasszal virágos lesz a sír, a mely alatt egy nemes szív tért megpihenőre.

Horváth István

Tapasztalatok és teendők a Balaton körül.

A HARMADIK háborús nyarat élték át a balatoni fürdők. Egynémelyike, és pedig a kisebb telepek, gazdaságilag rossz helyzetbe került, két fürdők azonban, és pedig Siófok és Balatonfüred, oly látogatottságra tett szert, mint még soha.

El lehet mondani, hogy a szórakozást és élvezeteket keresők nagytömege kereste fel Siófokot, a mihez még hozzájárult az aránylag igen kedvező nyári időjárás is, míg ellenben az igen sok gyógytényezővel megáldott Balatonfüredet a betegek ezrei látogatták, bár, sajnos, ezeket itt is kiszorították elegendő lakás hiányában, a Füredet is feltűnő nagy számban felkereső üdülők és szórakozók.

A kisebb helyek hiányos látogatottságára befolyással volt az is, hogy az ezeket felkereső hivatalnokok, a hadbavonult családapák, különösen az ún. lateiner-elem családjai, anyagi körülményeik miatt nem voltak abban a helyzetben, hogy nyaralni mehettek volna, viszont félt a közönség, hogy a kisebb helyeken nem lesz elegendő élelem, de nagy szerepet játszott a félelem is, hogy a tavaszi nagy áradások után *váltólázak* fognak fellépni.

A fürdők és nyaralótelepek üzemeltetése nem az egyes egyén jólétének a kérdése, mert az ilyen súlyos időkben igazán nem jöhet számításba, hanem fontos közegészségügyi kérdés elsősorban, másodsorban azonban közgazdaságilag is fontos az államra nézve.

A gyermeki szervezet fejlődésére, hogy minő hatással van a nyaralás, azt bővebben fejtegetni nem kell, de épp oly fontos a betegek gyógyítása is, annál is inkább, mert hisz egyes betegek gyógyítása csakis az arra való gyógyhelyeken lehetséges, arravalólag ez idő szerint más gyógyszereink nincsenek, azok mással nem pótolhatók.

Nemcsak a *polgári* egyénéről van szó, mert a *katonai* betegek és rokkantak gyógyításánál a fürdőhelyek a legfontosabbak, azok nélkülözhetetlenek.

A rokkantak helyreállításánál nemcsak azok munkaerejének a fokozása fontos, hanem a rokkantsági járadékokban óriási összegek takaríthatók meg.

Ha tehát ébren akarja tartani Szövetségünk ama vállalkozási kedvet, mely az utolsó években a Balaton körül megnyilvánult, jelentékeny munkát kell végeznie, lankadatlanul már a háború alatt is.

A fent elmondottakból is már kitűnik, hogy a kisebb telepek érdekében a tél folyamán formális agitációt kell kifejteni és pedig két irányban.

Elsőbb is biztosítani kell a közönséget, hogy a telepek az általános áralakulások szerint élelmiszerekkel el lesznek látva és ott minden kapható lesz; a második feltételre is megnyugtató kijelentéseket kell kapnia és ez a telepek közegészségügye.

Ez utóbbira nézve, azt hiszem, mindenki meg lehet nyugodva. Mérvadó helyről tett nyilatkozatok után megnyugodva lehet tudomásul venni, hogy a Sió-szabályozás annyira előrehaladt, hogy ebből

eredőleg már további bajok teljesen ki vannak zárva, sőt — hála az idei száraz nyárnak és a meleg okozta nagy elpárolgásnak — vagy 40 centiméter apadás eddig is történt. Közegészségügyileg a kiöntések káros befolyást eddig sem gyakoroltak, az idei nyáron sem volt ez irányban változás kimutatható. E részben tehát a közönség részére teljesen megnyugtatható kijelentéseket lehet hangoztatni.

Sokkal fontosabb azonban az élelmezés kérdése. A Szövetség a miniszteri biztos úr tevékenységével kapcsolatosan minden befolyását kell, hogy latba vesse, hogy a fürdők lisztellátása az idei év mintájára biztosítva legyen. Ne új rendeletek, ne sok írás, kiutalás, hanem bármilyen módon, de adja meg a magas minisztérium a módot arra, hogy az egész télen át a sajtóban fenn legyen hangoztatni ezt a két tényezőt, melyek a létalapjai a jövő fürdőidény látogatottságának. Elmondhassuk, hogy

Mária-telep: A gróf Forgách-nyaraló környéke víz alatt. Forgách Károly gróf felvétele.

az élelmezés kérdése rendezve van. A kiöntések okozta hátrányok megszűntek, a közegészségügyi állapotok mindenütt kitűnőek.

Az árakra vonatkozólag szomorú tapasztalatokat szerezhettünk a nyár folyamán.

A szőlő kilója 3 koronán kezdődött, egy szem őszi barack vagy egy szem füge 60—70 fillér. Egy liter tejért Balatonfüreden nemcsak kértek, de meg is kapták az 1 kor. 40 fillért. Ilyen túlkapások merészen kihívják a közigazgatási hatóságok sürgős és szigorú intézkedéseit. Az ilyen kihágásokat szigorúbban büntetném a háború alatt, mint békében és nem arra az álláspontra helyezkedném, hogy ellenkezőleg a háború alatt elnézőbbnek kell lenni. Egynéhány ilyen árusító asszonnak az árusítástól való eltiltása, azt hiszem, eredményes intézkedés lenne.

A *katonai rokkantak* és üdülők ügyét, azaz *ellátását és ápolását a Balaton körül* óhajtanám szóvá tenni.

Nemcsak a Balatonkultuszt illetőleg tartom ezt elsőrendűen fontos kérdésnek, hanem közgazdaságilag is. Számtottevő jövedelmet hajthat egy-egy

telepnek, ha nagyobb arányokban rendezkednék be rokkant és üdülő vagy beteg katonák gyógyítására és gondozására. Pöstyén, Trencséneplicz 5—6000 beteg befogadására rendezkedtek be.

Az egész Balaton partja nélkülözi az orvosi vezetés alatt álló nagy gyógyintézeteket, hol a természetes gyógymódok alkalmaztatnak.

Ilyen berendezés nélkül komoly fejlődésről a Balaton körül szó sem lehet. Ha ilyen katonai telepek létesülnének, ez okvetlenül maga után vonná nagyobb arányú physicalis gyógyintézetek berendezését, mert komoly gyógyításról lévén szó, nem lehet megelégedni egyszerűen a nap, levegő és balatoni fürdőkkel. Ezeket azután a polgári közönség is igénybe vehetné.

Karöltve a miniszteri biztos úrral, kellene közvetlen a honvédelmi és hadügyminiszteriummal tárgyalni, de nemcsak a közvetlen érintkezést kell keresni, a mi már meg is történt, *hanem konkrét ajánlattal kell fellépni*, a mennyiben valamely telep anyagiilag is részt kíván venni a berendezkedésben, mert más alapon ez alig fog megoldódni. Nem hinném, hogy mindent az állam fedezzen. *A pénzügyi segítséget kell esetleg a telepeknek megszerezni.*

Ezen pénzügyi kérdés váltja ki a fürdők továbbfejlesztésének gondolatát.

Ha valaki figyelemmel kíséri a külföldi balneológiai irodalmat, feltétlenül szembe tűnnek azon közlemények, melyek a megváltozott viszonyok folytán már most agitációt indítanak, hogy azok helyett a külföldi fürdők helyett, melyeket béke idejében az ellenséges államok területén keresett fel a közönség, mely hazai, vagy legalább a szövetségesek területén levőket keresse fel.

De elsősorban hangoztatják azt is, hogy ezeket a helyeket sürgős építkezések, — vasút, szállók, gyógyintézetek — által oly fokban kell fejleszteni, hogy a már elkényeztetett közönség ne nélkülözzön semmit. Leginkább a francia és olasz Riviérát kell pótolni, a mi igen könnyen lehetséges, miután a dalmát partok, Lissa, Lesina szigetek klimája sokkal jobb, mint amazoké.

Colloredo Jánosné grófné nyaralója Balatonlellén. — Körmeny Páter felvétele.

Hogy gazdaságilag a fürdővállalatok fényesen jövedelmeznek, különösen pedig hogy *ebből eredőleg az állami jövedelmek* mennyire fokozódnak, igen érdekesek az adatok, melyek *Abbázia*ra vonatkoznak. Harmincz év alatt az állami bevétel posta- és távirdai illetékekből 4000 koronáról a forgalom 23 millió koronára emelkedvén, 400.000 korona lett. Az államvasút bevétele pár ezer koronáról három millióra emelkedett. Abbázia adója 1000 koronáról 300.000 koronára szállt fel. 400.000 korona dohány-neműt adtak el és átiratási díjak jobb években egymillió koronát tettek ki.

Tirol az idegenek élelmezésével kapcsolatosan adó fejében ma $4\frac{1}{2}$ milliót fizet, ez az adó tíz év alatt 68%-kal emelkedett. Tirol 1912-ben reklámra két milliót költött. Magyarországon az összes fürdők évi adója 600.000 korona körül van, reklámra alig költenek 50.000 koronát.

A mai viszonyok között az állam minden lakójától, minden intézményétől azt kívánja, hogy munka és adó tekintetében a legnagyobb teljesítőképességet nyújtsa és adja oda.

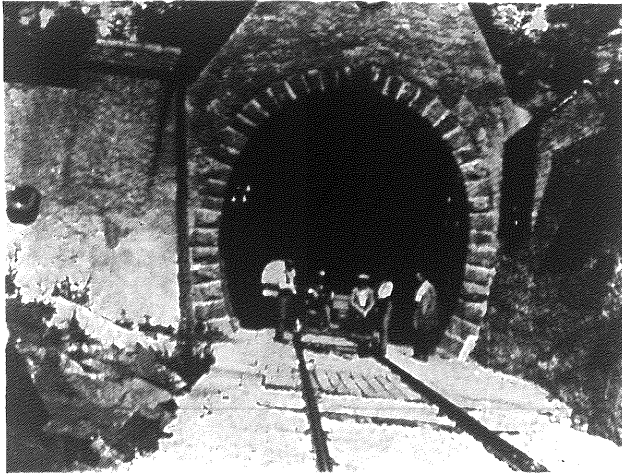
Soha a körülmények oly élesen nem utaltak arra a nemzetgazdaságilag jelentős tényre, hogy az a 250.000 magyar ember, a kik hivatalos megállapítás szerint évente rendes időben a külföldi fürdőket felkeresik, azt a százmillió jóval felül álló összeget itthon költsék el. Ausztriában 1907-ben 202.533 magyar fürdővendég volt.

A textil-ipar az egyedüli, a miért évente nagyobb tőkével adózunk a külföldnek és pedig vagy 500 millióval, mert a vasimport nem igen haladja túl a százmilliót.

Igaz, hogy a nagy közönség igyekszik a külföldre, kulturális szükséglet az új és ismeretlen utáni vágyódás, ezt megakadályozni ne is akarjuk, de azután ne az legyen a kielégítésünk, hogy viszont a magyar fürdőket 15.000 idegen keresi fel, a ki talán 8—10 milliót itt el is költ.

Balatonlelle: Reichl Kálmán építésztanár saját tervel szerint épített és bevált partvédő építkezése. Körmeny Páter felv.

Az akaratnyi vasuti alagút Budapest felé néző bejárata.
Ronyi Tibor felvétele.

És itt jutottam el tulajdonképen tárgyam lényegéhez. A magyar fürdőket oda kell fejleszteni — és pedig elsősorban a Balatont és a körülötte levő gyógyfürdőket — hogy azok hatalmas vonzóerővel bírjanak, ne csak a hazai, hanem a külföldi látogatókra is. Ez a téma sokszor, tulontúl sokszor lett már elmondva. Soha a békességes jó időkben nem tettek érdemes dolgot a fürdők fejlődése érdekében, talán ezek a világfelforgató rendkívüli viszonyok, rendkívüli intézkedések megtételére fogják a magas kormányt reábirni.

A magyar fürdők fejlesztését érzéző intézkedéseket meg kell tenni már a háború alatt. Ezt kéri és sürgetik a külföldi fürdőegyesületek is a kormányoktól.

Nem lehet áltatni már magunkat azzal, hogy: majd a háború után, mert most drága a munkabér, nincs anyag stb. Azt hiszem, azzal mindenki tisztában van, hogy ez irányban nem fognak a viszonyok változni. Árú, munkabér, munkáshiány éveken át egyaránt drága és érezhető lesz.

Nem lehet tehát elodázni és ismételtelen sürgősen kell kérni egy oly fürdőtörvényjavaslat megszerkesztését, avagy egyszerűen adassék ki egy pénzügyminiszteri rendelet, mely kimondja a fürdő- és gyógyhelyek építkezésére a 30 éves adómentességet és pedig mindenemű adóra nézve.

Megalkotandó a helyes kisajátítási törvény és ezzel a két dologgal segítve van a bajokon.

Nagyon helyes lesz, ha a Balatonra nézve egész külön rendelkezéseket léptet életbe a törvényhozás, mert tényleg mások az érdekek itt, mint például a Tátrában.

Hogy azonban új vállalkozások megindulhassanak a Balaton körül, elkerülhetetlen és karöltve a miniszteri biztos úrral, Szövetségünk első feladatát az képezze, hogy egy oly pénzügyi központ létesíttessék, mely lehetővé teszi, hogy a magánvállalkozás részére a viszonyokhoz mérten olcsó tőke álljon rendelkezésre.

Ne a birtok- és telektulajdonosok építkezzenek, hanem magánvállalkozók, mert csak így fog egészséges verseny kifejlődni, melynek végeredményében a nagy közönség látja hasznát.

Előadásomban említett három óhajttással fejezem be a sorokat.

A miniszteri biztos úr ő méltósága útján kérje a mélyen tisztelt szövetség igazgatótanácsa, hogy:

1-ször: A lisztellátás és élelmezés kérdése a fürdőkben a jövő évadra is legalább abban a kereteken biztosíttassék, mint az az idén volt.

A közönség még a tél folyamán kellően figyelmeztessék, hogy a balatoni telepeken az élelmezés kérdése mindenütt rendezve van és a közegészségügyi állapotok normálisak.

2-ször: A katonai üdülő- és rokkant-telepek érdekében ne csak megbeszélés folytattassék, hanem járjanak közbe, hogy az egyes telepek konkrét ajánlatot tegyenek és ilyen nagyszabású telepek már a jövő nyár folyamán működjenek is.

3-szor: A balatoni fürdőtelepek fejlesztése érdekében a 30 éves adómentesség, az érdekeknek megfelelő kisajátítási törvény és a vállalkozás céljait előmozdító pénzügyi központ kimondassék és létesíttessék.

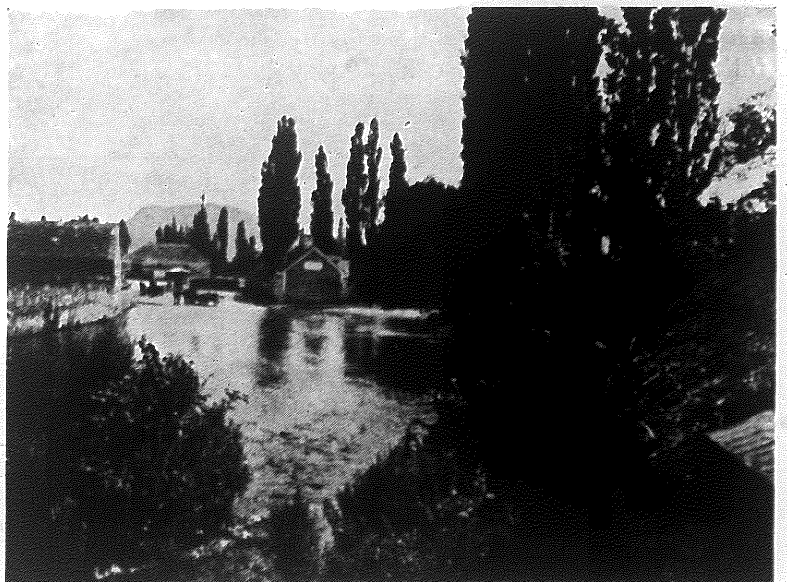
Sümei József dr. fürdőorvos.

Tanulmányútra induló diákok.

Az utóbbi évek folyamán mindjobban hódított az a szokás, hogy a középiskolák tanulóifjúsága a nyári szünidő alatt nagyobb tanulmányútra indult.

Tapasztalható ez a szegény tanulók részéről csak úgy, mint a tehetősebbek részéről, azon fontos és el nem vitázható körülménynél fogva, hogy vasúton utazva, a vidék érdekessége elvesz az utazóra nézve, a mennyiben a vonat csak az állomásokon áll meg, a hol a vasuti épületeken kívül kevés látványosság kínálkozik. A vasuton való utazás megállja

A tapolczai tavasbarlang lefolyásából képződött tó. — Regensperger Imre felv.

helyét akkor, a mikor az utazó végczélja egyetlen helység.

Egészen más azonban az, ha a tanulmányútra induló földrajzi ismereteinek kibővítése végett egy nagyobb vidék alapos megismerését tűzi ki célul. Ez esetben helyesebb, ha gyalogszerrel történik az utazás, mivel csak így szereshető az a mindenre kiterjedő óriási tapasztalat, a mit semmiféle más úton-módon elérni nem lehet.

Láttunk már messze délvidéki, aldunai megyék tanulóit fölmenni gyalogszerrel a Földvidékig és a természeti és történelmi nevezetességekben bövelkedő helyeit tanulmányozni. Hogy az ilyen tanulmányúton szerzett tapasztalatok egész életre kiható

Balatonfüred: Láng Lajos báró és neje. — Kelndorfer Oszk. felv.

kincseshányát jelentenek, azt szinte fölösleges vitatni. Ezt el kell ismernie mindenkinek, a ki e nágyfontosságú kérdés elbírálása tekintetében helyes fölfogással rendelkezik és e körülményeket elfogulatlanul mérlegelni tudja.

Igaz ugyan, hogy itt-ott ellenszenvvel viseltetnek egyesek a vándorló legények módjára utazó középiskolai ifjúság tapasztalatszerzésre irányuló tanulmányútjával szemben. Azonban ezeket a kételkedőket könnyűszerrel meg lehet győzni arról a sok előnyről, a mi ennek révén származik. Ma már tudott dolog, hogy a tanulmányútra gyalog induló ifjak ebbeli vállalkozásából semmiféle kár vagy hátrány nem származhat; legföljebb az időjárás viszontagságaival kell itt-ott úgy, a hogy megküzdenniök. De azt nem szabad szemi elől tévesztetni, hogy július—augusztusban van hazánkban átlag a legjobb időjárás s tudvalevőleg tanulóifjúságunk csakis ezekben a hónapokban indulhat útra. Az ekkor induló tanulóifjúságnak vélek hasznos szolgálatot tenni,

a mikor fölhivom figyelmüket a kis magyar tengerre, a Balatonra, egy kis, néhány hét alatt gyalogosan, minden akadály nélkül megtehető körutazásra.

Sok szülő igen rosszul okoskodik akkor, a mikor gyermekét elküldi vagy magával viszi a külföldre, mikor az a szegény fiú még a saját hazáját sem ismeri, sem egészben, sem részben, tökéletesen, mert nem is ismerheti, hisz abban a korban, a melyben a tanuló van, el sem képzelhető a pontos előtanulmány és a részletekig terjedő földrajzi ismeret.

Mielőtt tehát a külföldre mennénk, maradjunk inkább itthon és nézzünk szét az országban; akad itt bőven látni, tanulni és gyönyörködni való annyi, hogy az a híres-neves külföld sem tudna különben és különbeket kínálni. Mert nagyon jól tudjuk, hogy hazánkat a természet pazarul fölrüházta olyan nevezetes természeti kincsekkel, amelyekre méltán büszkék lehetünk kelet és nyugat előtt.

Nézzük meg először Magyarországot és ha már úgy gondoljuk, hogy mindent láttunk, amiből tanulságot meríthetünk és öregbíthetjük tudásunkat, akkor menjünk külföldre tanulni, mert erre is szükségünk van az életben.

Amint az iskolai év befejezést nyert s az utolsó vizsgán is átesett a tanuló-ifjúság, néhány napi pihenés következik. Ez alatt az idő alatt alaposan meghányják-veleik a tanulmányútra induló ifjak utazásuk irányát és célját stb. Majd ellátják magukat a legszükségesebb útravaló dolgokkal és indulnak.

Az ország bármely részéből kiindulva, vasúton a legczélszerűbb megtenni az utat a Balaton partjának Budapest felőli első állomásáig: Aligáig. Innét aztán ki-ki arra indul a Balaton partján, amerre akar. Tökéletesen mindegy az, hogy először a zalamegyei oldalt nézzük-e meg, vagy a somogy megyeit, vagy megfordítva. Izlés és akarat dolga, hogy ki merre induljon útjára, hogy végeredményében megtegye sétáját a Balaton körül. A továbbiakra nevezte azután legczélszerűbb egy jobb balatoni útnutatót beszerezni.

(Kaposvár.)

Horváth István.

A fenti cikket kaptuk és tárgyának érdekességénél fogva közöljük. Szeretnénk azonban hozzászólásokat is hallani, melyeknek szívesen nyitunk teret.

A szerk.

Mit írtak a Balatonról?

A miniszteri biztos. A soproni kereskedelmi és iparkamara 1916. évi június 27-én tartott közgyűlésében Spiegel Sziegfried elnök a következőket mondá: «Zala vármegye gazdasági fellendülésének előmozdítása ügyét mindig szívünkön viseljük. A kamara tehát most is örömmel vesz tudomást a kormány ama nagy horderejű intézkedéséről, melylyel a Balatonvidék fontos érdekeinek szolgálatára külön kormánybiztost nevezett ki, és pedig Zala vármegyének érdemekben gazdag főispánja: sipeki Balás Béla személyében. A zalai Balatonpart a

Balatonvidék legértékesebb része ; ide fog irányulni a legnagyobb idegenforgalom, ha majd a háború után megindulnak szövetségeseink és honfitársaink üdülést és új erőt kereső turistacsoportjainak délre húzó csoportjai. A nagy természet kevés helyen halmozott fel annyi szépet, mint ezen a vidéken. Az idegenforgalom fontos közgazdasági jelentőségét Önök előtt nem kell ecsetelnem. Számos új kereseti forrás és értékesítési alkalom keletkezik a forgalom nyomán és midőn mi a kormánybiztos úrnak működéséhez a legnagyobb és legszebb sikert kívánjuk, a magunk részéről is szívesen és örömmel fogunk támogatni minden olyan törekvést, mely kerületünk ezen kincsének fejlődését és gyarapodását kívánja előmozdítani.»

Mangold Gusztáv a «Zala» című napilapban foglalkozott a miniszteri biztos kinevezésével.

Gyóni Géza, a Szibériában fogoly költő, egyik legújabb költeményében írja :

«Velence, régi vágyunk, —
Ott dörögnek az ágyúk ;
Nem virág hull, de bomba.
Utazz a Balatonra.

Ó balatoni esték
Gyógyítsátok a lelkét
S te, tó tündére, véd meg
Legszomorúbb nővéred.»

A «Fogadó» f. é. augusztus 15-iki számában Az idegenforgalom kérdése körül czímen vezetőcikkben emlékezik meg az ország nevezetességeiről és különösen meleg módon ismerteti a balatoni viszonyokat. Szembe áll egyik napilapunkkal, a mely azt állítja, hogy a Balaton mellett túlságos a drágaság és beigazolni kívánja azt, hogy az itteni drágaság sem nagyobb, mint az másutt tapasztalható.

A «Zala» júliusi és augusztusi számaiban Herczegh Mihály dr. udvari tanácsos A Balatoni fürdők forgalmának gyarapítása cím alatt sorozatos cikket írt, melyekben saját tapasztalataiból leszűrődött véleményeket nyilvánít, a Balaton továbbfejlődésére. Ehhez a cikksorozathoz Szentmihályi Gyula balatonboglári gyógyszerész szól hozzá, szintén több cikkben és saját tapasztalatai folytán mondja el, hogy mik a hibák, miért mutatkoznak a vízszasságok és mi lenne az útja az igazi fejlődésnek? Szerinte a balatoni fürdők magasabb színvonalra emelése állami feladat és csakis ebben a formában várható nagyobb fejlődés.

Parczer Gyula a «Zala» augusztus 4-iki számában A Balatoni Villamos ügyét tárgyaló cikke jelent meg, melyben azt ajánlja, hogy német minta szerint szövetkezeti alapon oldassék meg az ügy. Másik cikkében (Zala július 6.) a szárszói fürdőéletet ismerteti.

A «Keszthelyi Hírlap» június 4-iki számában A Balatonpart az idei fürdőidény alatt czímen a keszthelyi viszonyokat ismerteti.

Hankó Vilmos dr. A magyar föld ritkaságai czímen a «Budapesti Hírlap» f. é. augusztus 6-iki számában ismerteti röviden az ország természeti kincseit. Vidékünkéről ezeket írja : «Hát a kéktükrű magyar tenger : a Balaton, Közép-Európa legnagyobb tavainak egyike, országunknak legszebb ékessége? Örökké hullámzó vize, homokja olyan, mint a bársony, levegője az élet friss áramát viszi a tüdőbe. Hogy gyógyítótényezői érvényesüljenek, partjain telepeket létesítettek, ezeken pedig hatalmas palotákat építettek az egészségnak. Vidéke is csodás, szemet-lelket gyönyörködtető. Szemünk keresi párját külföldi emlékei között.»

Balatonszemes : Holdfény a vizen. — Kelndorfer Oszkár felv.

A Balaton körül.

Mellékletünk. Folyóiratunk ezen számához kapcsolva találják olvasóink a balatonvidéki villamosművek átvétele és továbbfejlesztése érdekében megalakítani kívánt részvénytársaságra vonatkozó felhívást. Kérünk mindenkit, akinek módjában áll, jegyezzen minél nagyobb számú részvényt. A villamosművek nemcsak fontos közérdekeket szolgálnak, hanem rövidesen jól jövedelmező üzemmé is fognak fejlődni.

Postai szolgálat kiterjesztése. A Balatoni Szövetség előterjesztésére a m. kir. kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy a balatonszemesfürdői posta-, távirda- és távbeszélőhivatalnál ezentúl október 1-től május 31-éig naponként reggel 8 órától este 6 óráig megszakítás nélkül szolgálatot tartsanak. Június—szeptember hónapokban teljes nappali szolgálat volt eddig is, a mi természetesen továbbra is megmarad.

A badacsonyi bazaltok. Ismeretes olvasóink előtt a badacsonyi bazaltok megvédése ügyében kifejtett tevékenységünk. Ez ügyben a m. kir. földművelésügyi miniszter 142.670/I—B. 1—1916. számú következő leirata érkezett: «Mult évi 2046. számú előterjesztésére értesítem a t. elnökséget, hogy a badacsonyhegyi bazaltkőbányának közérdekből kívánt üzemben tartása mellett gondoskodtam egyúttal arról is, hogy a Badacsonyhegy díszét képező és természeti emlékként minden időre fentartandó remek bazaltszikla alakulatokat a bányaművelés ne veszélyeztesse s e mellett a hegynek Balaton felőli látképét lényegesen ne változtassa meg. Megjegyzem, hogy az egész déli bazaltkorona — melynek védelméről és fentartásáról szó van — véd-erdők területein huzódnak végig, minélfogva annak kihasználását az erdőtörvény idevágó rendelkezései is tiltják. Budapest, 1916. évi július hó 28-án. A miniszter helyett: *Bartóky* s. k. államtitkár.»

Új választmányi tagok. A közgyűlésen az igazgatóválasztmányba a következő szövetségi tagok egyhangúlag megválasztottak: dr. *Burchard-Bélaváry* Rezső min. o.-t., dr. *Ádám* Iván kanonok, dr. *Fromm* Géza tvsz. bíró, *Lakath* János földbirtokos, *Laczkó* Dezső főgimn. igazgató, dr. *Ballus* Zsigmond táblabíró, dr. *Kukuljevic* József kir. állatorvos, *Rosznagl* István déli vasuti felügyelő, dr. *Edvi-Ilés* Károly ügyvéd, *Molnár* Antal szeretetházi igazgató, dr. *Sebestyén* Gyula múzeumi igazgató, dr. *Szigethy* Károly fürdőtulajdonos, dr. *Iklódi-Szabó* János orsz. képviselő, dr. *Köszeghy* József ügyvéd, *Gaál* Mózes főgimn. igazgató, *Czakó* Gyula ref. lelkész, tiszasülyi *Polnay* Jenő vezérigazgató, *Grünhut* Henrik nagykereskedő, *Hevesi* Bernát jószágkormányzó, *Gallik* Oszvald jószágkormányzó, dr. *Pető* János fürdőorvos.

Új szövetségi tagok. A legutolsó választmányi ülésen az alapító tagok sorába felvételt nyertek: az «*Atlantica*» tengerhajózási-r.-t., *Auer* Béla fővárosi nagykereskedő. A rendes tagok sorába: *Degenfeld* Lajos gróf v. b. t. t., földbirtokos Szirák, *Reichl* Kálmán építésztanár Balatonlelle, *Rigler* József bányagazgató Szurduk, dr. *Deptner* Tibor fogalmazó Budapest, dr. *Juhász* Mihály főiskolai tanár Pannonhalma, *Szolomayer* Taszilo főgimn. tanár Győr, *Mihályi* Ernő főgimn. tanár Sopron, *Hermann* Ipoly hitszónok Pannonhalma, dr. *Lovas* Elemér főiskolai tanár Pannonhalma, *Heltai* József keresk. tanácsos Nagykanizsa, *Balogh* Endre polg. isk. tanár, *Ketting* Ferenc polg. isk. tanár Balatonfüred, *Rajki* István szobrászművész Szombathely, *Bezerédj* Imre földbirtokos Páhok, *Grüner* A. Henrik kereskedő Budapest, *Simon* Miksa kereskedő Budapest, *Bárdos* Ferencz főv. tisztviselő Budapest, tiszasülyi *Polnay* Jenő vezérigazgató Budapest, *Hanny* Aladár nagybérlő Pusztá-Rád, *Schindler* Alajos jószágkormányzó Lesenczeistvánd, oroszpatoki *Feledy* Miksáné háztulajdonosnő Budapest, dr. *Spett* Ferencz ügyvéd Budapest, *Mészáros* Imre gyógyszerész Balatonfüred, *Rápoch* Sándor magánzó Veszprém, *Stubenvoll* Ferencz földbirtokos Veszprém, *Szendrői* Mór

kamarai titkár Győr, *Hortobágyi* József plébános Tengőd, *Gallik* Oszvald jószágkormányzó Balatonfüred, *Vitkovits* Ferencz plébános Szakcs.

A gyermekszanatórium közgyűlése. Július 30-án folyt le Budapesten a «Zsófia-gyermekszanatórium-egyesület» közgyűlése. A megnyitót *Zichy* János gróf mondotta és vázolta az elmúlt esztendő eseményeit, érintvén a Balatonszabadin épülő új szanatórium ügyét. *Fodor* Oszkár dr. számolt be az egyesület működéséről és terjesztette elő a számadásokat, melyeket a közgyűlés egyhangúlag jóváhagyott. Ezután megtartották a választásokat a következő eredménnyel. Díszelnökök lettek: *Balogh* Jenő, *Sándor* János, gróf *Zichy* János. Kormányzó elnök: gróf *Batthyány* Lajos. Tiszteletbeli elnökök: dr. *Adorján* Antal, dr. *Bárczy* István, dr. *Bódy* Tivadar, dr. *Bókay* János, dr. *Bosnyák* Zoltán, dr. *Déri* Ferencz, dr. *Edvi-Ilés* Károly, *Fazekas* Ágost, *Fülepp* Kálmán, *Gaál* Mózes, dr. *Grósz* Emil, *Herczegh* Ferencz, dr. *Ibos* József, *Koller* Sándor, dr. *Köszeghy* Sándor, dr. *Lóczy* Lajos, *Lovas* Sándor, *Lukáts* György, dr. *Magyarevits* Mladen, *Marx* János, *Melly* Béla, *Molnár* Viktor, báró *Müller* Kálmán, dr. *Némethy* Károly, dr. *Óvári* Ferencz, *Rákosi* Jenő, dr. *Romy* Béla, dr. *Schädler* Miksa, dr. *Szilágyi* József, *Várady* L. Árpád, dr. *Véghely* Kálmán, *Vurglich* Gusztáv. Kormányzó-tanács: *Alpáry* Lajos, dr. *Békefi* Remig, dr. *Buday* László, *Cséplő* Ernő, *Fejér* István, gróf *Festetich* Géza, *Glück* Frigyes, dr. *Hennyei* Vilmos, *Ibos* Nándor, dr. *Koós* Aurél, dr. *Komjáthy* László, *Kún* Béla, *Körmendy* Béla, *Lőrinczy* György, báró *Ohrenstein* Henrik, dr. *Ónody* Adolf, *Óvári* Kálmán, *Papp* Sándor, *Rosznagl* István, *Ruffy* Pál, *Schröder* Ervin, *Schreiner* János, *Szabó* József, dr. *Szász* Károly, dr. *Tóth* János, dr. *Tóth* Elemér, dr. *Vass* János, dr. *Weber* Dezső, dr. *Komor* Gyula, dr. *Fischer* Aladár. Számvizsgáló-bizottság: dr. *Halmos* István, *Kuhárszky* László, dr. *Lichtenberg* Kornél, *Lőrinczy* György, *Simon* Ignác, *Szentkuthy* Géza. Majd dr. *Lichtenberg* Kornél egyetemi tanár ünnepi beszédet tartott «A társadalom szolidaritás» czimmal. A rendkívüli szép beszéd a nagyszámú közönség figyelmét mindvégig lekötötte s az előadót lelkesen megéljeneztek.

Zeneiskola Veszprém. Veszprém városi zeneiskola néven új intézet nyílik meg Veszprém szeptember havában. Az intézet élén *Gobbi* Alajos, a nemzeti zenede igazgatója, *Óvári* Ferencz dr. orsz. képviselő és *Kecskeméthy* Margit zenetanárnő állanak. A tanterv szerint zongora-, hegedű-, ének-, gordonka- és cimbalom-tanszak nyílik meg. A két első tanítás tervezete egyező a nemzeti zenede tantervével.

Balatonligán a fürdőegyesület a háborúban megvakult katonák javára kiválóan sikerült hangversenyt rendezett. Közreműködtek: *Pór* Hugóné, *Richtman* Jolán, *Rupp* Ily, *Rupp* Margit, *Lóránd* Julia és dr. *Philippy* Ödön.

Jótekonycélú művészestélyek. A Vöröskereszt Egyet balatoni katonai üdülőtelepeket gondozó bizottsága az idei fürdőidényben is rendezett jóté-

konyecélú művészestélyeket kisegítő kórházai javára. Ilyen művészestélyek voltak: Siófokon, Balatonlellén, Balatonbogláron, Keszthelyen, Hévízen, Tapolczán, Balatonfüreden és Balatonalmádiban. Az estélyeket *Forgách Béla* gróf és *Kurucz János* zeneszerző rendezték, kiváló hozzáértéssel és sikerrel. A tevékenység a jótékonycélú javára közel kétezer koronát eredményezett. Az estélyeken előkelő hivatásos művészek és művésznők léptek fel és rajtuk kívül (Keszthelyen és Bogláron) bemutatkozott, mint kiváló tehetségű fiatal zongoraművész *Takách Zsuzsika*, *Takách Imre* ny. keszthelyi főszolgabíró leánya. A bizottság ezután mond hálás köszönetet mindazoknak, a kik a nemes ügy érdekében fáradoztak és hozzájárultak ahhoz, hogy a beteg katonák érdekében a bizottságnak minél hatóságabb tevékenységet kifejtetni módjában álljon.

Adomány. Löbl Adolf budapesti nagykereskedő a szövetségünk kezelésében levő szegény szívbetegeket gyámolító alap javára egyszáz koronát adományozott. Hálás köszönet érte.

Hivatalos értesítések.

A Balaton hivatalos értesítőnk a tagok tagsági díj fejében kapják.

Megjelenik minden hó elsején és a szükséghez képest máskor is. Nem tagok részére előfizetési ár egész esztendőre 8 korona. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Balatonfüredfürdő.

Kiadó- és laptulajdonos: Balatoni Szövetség.

A folyóirat szerkesztésére felügyel: Óvári Ferencz dr. szövetségi ügyvezető alelnök.

Felelős szerkesztő: Cséplő Ernő, szövetségi titkár.

≡ APRÓ HIRDETÉSEK. ≡

Balatónalmádi festői helyén eladnám, avagy városi házért elcserélném hatszobás villámot. Nyugalmazott katonatiszteknek, tisztviselőknek alkalmas. Cim a kiadóhivatalban. (121)

Badacsonyi fajborok. Kaszap Árpád vendéglős és szállótulajdonos Badacsony—Hableány, küld postacsomagokban kitűnő badacsonyi fajborokat. Árlappal szívesen szolgál.

Eladó villatellek. Kisörssön. Badacsonytomaj község határában a kisörsszőlőhegy vasúti megálló körül elterülő remek kilátást nyújtó villatellek Purgly Pál tulajdonos által (lakik Siófokon) szabad kézből négyzetölenként öt korona átlagárban eladók.

Eladó gyönyörű telek. Balatonfüred fürdőtelepen, a villasorban, a vasúthoz és gőzhajóhoz vezető kikerülhetetlen legfőbb közlekedési útvonalban, a fenyvespark közvetlen közelében 1341 négyszögölnyi különálló területű, három utcára terjedő homlokzattal bíró, fekvésénél fogva felettébb alkalmas nagy szálloda, szanatórium, bérház, áruházak vagy több villa építésére. Jelenleg dúsan termő finom szőlővel van beültetve, rajta ujonnan épített pincze van, melyre azonnal építeni lehet. Bővebb felvilágosítást szívességből a Balatoni Szövetség irodája ad Balatonfüreden.

Balatónarács határában eladó 6000 négyszögöl igen szép Balatonra dülő természetű. Van rajta négyszobás nyaraló nagyon szép berendezéssel, pinczével s mindenféle mellékhelyiségekkel ellátva. Vízjog hozzávehető. Balatónarács községben pedig eladó 2000 négyszögöl jól természetű gyümölcsös és rajta kétszobás berendezett nyaraló. Bővebb megtudható a Balatoni Szövetségnél. (138)

Müller Béla szobafestő és mázó

Székesfehérvár, Vásártér 28. sz.

Elvállal mindennemű szakmájába vágó munkát jutányos áron, gondos kivitelben

ELADÓ SZŐLLŐ

Badacsony-Ládbi hegyen a legjobb karban levő 4500 □-öl oltványszőlő szabad kézből eladó. — A szőlő közvetlen méltóságos Preisz Hugó egyetemi tanár szőlője szomszédságában van. A szőlő fekvése: Badacsonyládbi állomáshoz 7 percz, Na-tördemiczi állomáshoz 15 percz, fürdőtelephez 7 percz. Az eladó szőlő bármikor megtekinthető.

Bővebb adatokkal szolgál

PAUK VILMOS

magánzó, mint tulajdonos.

A balatonparti nyaralás népszerűsítése, a közéleti viszonyok rendezése csak a fürdőtelepek és községek lakóinak szövetkezeti szervezkedése útján lehetséges. Addig, míg a Balaton mentén alkalmas gócpontokon, vagy községekben nem teremtenek fogyasztási szövetkezeteket, addig az élelmiszerek nehézkes beszerzése miatt mindig sok panasz fog elhangzani. Ha a balatonparti törzslakók és a villatulajdonosok egyesült erővel fogyasztási szövetkezeteket létesítenek, a nyaralók számára hirtelen felszökik, mert a pihenést és gyógyulást kereső közönség bizalommal fog a balatoni fürdők felé zárandokolni. 8—10.000 korona alaptőkével minden községben életképes «Hangya» szövetkezet szervezhető. Egy-egy üzletrész 25—30—40—50 korona lehet. A «Hangya» szövetkezeteket most kell szervezni, hogy a fürdőidényben már működhessenek. Felvilágosítások a szövetkezetekre vonatkozólag a «Hangya» igazgatóságánál, Budapest, IX., Közlaktár-utca 34. szám és a Balatoni Szövetségnél szerezhetők. Az országban 1300 «Hangya» szövetkezet működik. Ezek összforgalma az 1915. évben 80 millió korona volt.

Hirdetési árunk : egész oldalon
egyszeri közlés **100 K**, féloldal-
lon **50 K**, negyedoldalon **25 K**.
Többszöri hirdetésnél megfelelő
engedményt adunk. □□

HIRDETÉSEK

KÖZSÉGEK ÉS TESTÜLETEK KÖZERDEKŰ
HIRDETÉSEIT DIJMENTESEN KÖZÖLJÜK.

Kishirdetések ára 20 szögig **80**
fill., ezen túl minden szó **4 fill.**
(Ennek értéke előre beküldendő)
Hirdetéseket fölvesz a kiadó-
□ hivatal : Balatonfüreden. □

Lépjünk be a Balatoni Szövetségbe!

Alapító díj 200 kor. Rendes tagsági díj évi 8 kor. Pártoló díj évi 5 kor.

LEVELEZŐ-

LAPOK.

Hat változatú, művészi leve-
lezőlapokat adott ki a Balatoni
Szövetség. Levelezéseinknél
ezeket a levelezőlapokat hasz-
náljuk. Egy sorozat ára bér-
mentes küldéssel **30 fillér**.
Százát a szövetségi tagok
3.50 koronáért kapják □□

WELLNER GYULA □□□ FOGÁSZATI MŰTERME

VESZPRÉM. □□□□□□

NYÁRON: BALATONFÜREDFÜRDŐ.

NÉZZÜK MEG A TAPOLCZAI TAVASBARLANGOT!

A Balatonvidék egyik legszebb
látványossága a Tapolcza alatt el-
terülő *tavasbarlang*, hova 96 szé-
les lépcsőn jutunk le. A barlang
legnagyobb terme a *Lóczy-te-
rem*, ebből juthatunk a *Darányi-
terembe*. A nagy kiterjedésű bar-
langsorozat villamosfényvel van
világítva és földalatti patak húzó-
dik rajta keresztül, melyet apró
halak százezrei népesítenek be.

Egy modern új. svertes **vitorláshajó**, félselyem
vitorlával eladó. Raktáron tart mindepféle nagyságu an-
gol mintára épített csónakokat és szandolinokat. Elfo-
gadja mindenféle csónak és vitorláshajó javítását, festé-
sét és bérbe kiad csónakokat. Nyers csónakda, Keszthely.

A Vonatkisérők Országos Otthona
tulajdonát képező

„Otthon“-szálloda Balatonkenese

A KÖZSÉG KÖZPONTJÁBAN, a Balaton partjától
100—120 méternyire, a szállodához tartozó
parkban fekszik. — 80 minden komforttal beren-
dezett szoba. — Nagy társalgó, kényelmes hall.
Füredőszobák minden emeleten. — A Balatonra
épült s a szállodához tartozó kabinok mérsékelt
díj ellenében bocsátatnak a szálloda vendégei ren-
delkezésére. — Külön csónakpark. — Tennis-
pályák, stb. — A szállodában elsőrangú étterem
van, mely 1500 embert fogadhat be. Az étterem
előadások és táncmulatságok tartására is alkalmas
és színpaddal is el van látva. — Az étterem előtt
a szálloda parkjára és a Balatonra nyíló remek
kilátással fedett és nyitott terraszok vannak. —
Szobák 3 korona 50 fillértől feljebb. — Olcsó
árak! — Penzió. — Csoportos kirándulóknak ked-
vezményes árak. — Tájékoztatóval és mindennemű
felvilágosítással szolgál

az „Otthon“-szálloda
igazgatósága : Balatonkenese.

Balatonfüred gyógyfürdő.

Vasuti és hajóállomás. — Pósta, távirda, telefon. —
Erzsébet szanatorium. — Nagy szállók. — Új gyógyfürdő. —
Szulfátos, jódos, szénsavas, vasas és lítiumos ásvány-
vizek. — Ásványvíz palackozás és szétküldés. — Gyógy-
mechanikai intézet. — Röntgen labororium. — Ivókúra. —
Szakorvosok. — Gyógyszertár. — Felvilágosítást készség-
gel ad a fürdőigazgatóság. — Egész éven át nyitva van.

